

Avoimuusraportti

1.7.2017–30.6.2018

PricewaterhouseCoopers Oy:n avoimuusraportti

1.7.2017–30.6.2018

Kotipaikka Helsinki
Y-tunnus 0486406-8
PricewaterhouseCoopers Oy

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Avoimuusraportin julkaiseminen perustuu nyt toista kertaa EU:n tilintarkastusasetukseen. Tietoa on enemmän kuin aiemman sääntelyn mukaisessa läpinäkyvyyskertomuksessa. Avoimuus on arvojemme mukaista.

Tässä raportissa annamme tietoa yhtiöstämme ja kuvaamme pääasiallisia keinoja, joilla varmistamme laadun suorittamissamme tilintarkastuksissa ja muissa varmennustoimeksiannoissa. Laatu on toiminnassamme keskeistä.

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja
PricewaterhouseCoopers Oy

PricewaterhouseCoopers Oy (PwC Suomi) on suomalainen, vuonna 1954 perustettu yhtiö, jolla on tilintarkastusyhteisön asema. Yhtiömme palvelut kattavat tilintarkastuksen ja muut varmennuspalvelut, liikkeenjohdon konsultoinnin, yritysjärjestelypalvelut, veroneuvonnan sekä lakipalvelut.

Olemme osa globaalisti toimivaa PwC-ketjua, jonka kautta olemme sitoutuneita tuottamaan laadukkaita palveluita ja joka palvelee asiakkaita 158 maassa yli 250 000 asiantuntijan voimin. Toimintamme tarkoituksena (PwC:n Purpose) on rakentaa yhteiskuntaan luottamusta ja ratkaista asiakkaidemme merkittävimpiä ongelmia.

Tämä avoimuusraportti 30.6.2018 päättyneeltä tilikaudeltamme on laadittu EU:n tilintarkastusasetuksen N:o 537/2014 perusteella ja sen tiedot perustuvat tilikauden lopun tilanteeseen. Annamme tässä raportissa ja sen liitteissä asetuksen 13 artiklan edellyttämät tiedot. Raportti on tärkeä osa viestintäämme asiakkaidemme, niiden hallitusten ja johdon sekä sijoittajien, sääntelyviranomaisten ja muiden sidosryhmiemme kanssa.

Strategia ja johtaminen

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut -liiketoiminta-alueen strategia on luotu vastaamaan tulevaisuuden haasteisiin ja mahdollisuuksiin. Vuosisuunnittelumme avulla varmistamme, että edistymme riittävästi tuottaaksemme korkealaatuisia palveluja asiakkaillemme ja vastataksemme sidosryhmiemme vaatimuksiin. Johtamisjärjestelmämme tukee strategisten tavoitteidemme saavuttamista.

Tarkoitukseemme ja tilintarkastuspalveluidemme (Assurance) strategiaan on sisäänrakennettu sitoutumisemme tilintarkastuksen laatuun. Laadukkaiden tilintarkastusten tuottaminen on liiketoimintamme kulmakivi ja avain sijoittajien ja sidosryhmien luottamuksen säilyttämiseen.

Tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut -liiketoiminta-alueen johtoryhmään kuuluu partnereita, jotka johtavat tilintarkastusliiketoimintaamme eri alueilla ja liiketoimintaryhmissä. Tilintarkastuspalveluissa toimii myös tilintarkastuksen laadun kehittämisestä vastaava Quality Office, johon kuuluvilla henkilöillä on rooli laadunvalvontajärjestelmämme johtamisessa ja tilintarkastuksen laadun jatkuvaan kehittämiseen tähtäävien toimien seurannassa. Johtoryhmän ja Quality Officen jäsenet tukevat toimeksiannon johtajia keskeisten laatuun vaikuttavien päätösten tekemisessä.

Laatuun liittyvää keskustelua käydään säännöllisesti esimerkiksi partner- ja henkilöstökouksissa. Näissä keskusteluissa keskitymme siihen, mitä teemme hyvin ja missä asioissa voimme kehittää toimintaamme eteenpäin.

Odotamme partnereidemme ja henkilöstömme toteuttavan toiminnassaan ydinarvojamme: Toimi suoraselkäisesti, Vaikuta, Välitä, Tee yhteistyötä ja Haasta ajattelusi. Territory Senior Partner, tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut -liiketoiminta-alueen johtoryhmä ja Quality Office viestivät arvoistamme yhtiösämme. Toimeksiantojen johtajat vahvistavat toiminnassaan tätä viestiä.

Hallinto ja organisaatio

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Hallinto

PricewaterhouseCoopers Oy:n toimintaa ohjaavat voimassa oleva lainsäädäntö, yhtiöjärjestys sekä toimialaa koskevat säännöt, ohjeet ja suositukset. Hallinnointiperiaatteidemme tavoitteena on avoin ja läpinäkyvä johtamistapa.

PricewaterhouseCoopers Oy:n hallinnon muodostavat yhtiökokous, hallitus ja toimitusjohtaja apunaan johtoryhmä sekä osakas- ja partnerkokoukset, partnervaliokunta ja nimistystoimikunta. Hallinnon toimintaperiaatteet määrittää kunkin hallintoelimen työjärjestyksessä. Tässä raportissa tarkoitamme johdolla operatiivista johtoa.

Yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain joulukuun loppuun mennessä. Yhtiökokouksessa tehdään osakeyhtiölain mukaisesti varsinaiselle yhtiökokoukselle kuuluvat päätökset sekä päätetään hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista. Lisäksi vahvistetaan osakkeen käypä hinta, jota käytetään seuraavana vuonna osakkeiden hankinnassa ja luovutuksessa.

Yhtiöjärjestyksen mukaisesti yhtiökokous valitsee vuosittain hallituksen ja sen puheenjohtajan sekä tarvittaessa varapuheenjohtajan. Hallituksessa on vähintään viisi ja enintään yhdeksän varsinaista jäsentä. Hallituksen

toimikausi päättyy seuraavassa varsinaisessa yhtiökokouksessa.

Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus huolehtii myös siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on järjestetty asianmukaisesti. Lisäksi hallitus hyväksyy yhtiön strategian, liiketoimintasuunnitelman ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista. Hallitus nimitää toimitusjohtajan ja hyväksyy liiketoiminta-alueiden johtajien ja muiden johtoryhmän jäsenten nimitykset. Hallituksessa käsiteltävät asiat esittelee toimitusjohtaja tai muu erikseen sovittava henkilö.

Enemmistö yhtiön hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä sekä puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat yhtiössä työskenteleviä tilintarkastajia.

Päättäneellä tilikaudella PricewaterhouseCoopers Oy:n varsinainen yhtiökokous pidettiin 13.11.2017. Yhtiökokoukseen asti hallituksessa toimivat Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Jaakko Kilpeläinen, Pekka Loikkanen (KHT, puheenjohtaja), Timo Takalo (KHT) ja Martti Virolainen.

Varsinaisessa yhtiökokouksessa 13.11.2017 hallituksen jäseniksi valittiin Ylva Eriksson (KHT), Markku Katajisto (KHT), Jaakko Kilpeläinen,

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Pekka Loikkanen (KHT), Timo Takalo (KHT) ja Martti Virolainen. Yhtiökokous valitsi hallituksen puheenjohtajaksi Pekka Loikkasen (KHT).

Hallitus kokoontui tilikaudella 14 kertaa ja teki lisäksi kaksi kertaa päätöksiä kokoontumatta. Hallitus arvioi toimintaansa ja työskentelytapojaan vuosittain itsearviointina.

Toimitusjohtaja

Toimitusjohtaja vastaa yhtiön johtamisesta, strategian toteuttamisesta ja liiketoiminnan kehittämisestä hallituksen ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Toimitusjohtajan apuna toimii johtoryhmä. Yhtiön toimitusjohtajana on 1.7.2015 alkaen toiminut Mikko Nieminen (KHT). Mikko Nieminen on niin ikään toiminut joulukuusta 2015 alkaen osakaskokouksen valitsemana Territory Senior Partnerina (TSP), joka edustaa yhtiötä ja osakkaita PwC-ketjussa.

Johtoryhmä

Johtoryhmän pääasiallisena tehtävänä on avustaa toimitusjohtajaa operatiivisessa johtamisessa ja hallituksen päätösten toimeenpanossa. Johtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa. Johtoryhmä ohjaa ja kehittää yhtiön toimintaa yhtiön strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilikauden päättyessä 30.6.2018 johtoryhmään kuuluivat Markku Hakkarainen, Tomi Hyryläi-

nen, Mika Kaarisalo, Kimmo Nieminen, Kauko Storbacka, Hannu Suonio, Kati Tammilehto, Leena Tiensuu ja Kimmo Vilske. Toimitusjohtaja Mikko Nieminen toimii johtoryhmän puheenjohtajana. Johtoryhmä kokoontui tilikauden aikana 20 kertaa.

Partnerit

PricewaterhouseCoopers Oy:n omistavat yhtiön palveluksessa olevat osakkaat, Equity Partnerit. Osakkaiden oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät osakeyhtiölain, yhtiöjärjestyksen ja osakassopimuksen perusteella.

Equity Partnerien lisäksi on toinen partnerluokka, Associated Partnerit. Associated Partnerien oikeudet ja velvollisuudet määräytyvät partnersopimuksen perusteella. Equity ja Associated Partnerit osallistuvat osakas- ja partnersopimuksessa mainittuihin asioihin liittyvään päätöksentekoon osakas- ja partnerkokouksissa.

Tilikauden päättyessä yhtiössä oli kaikkiaan 81 partneria, joista Equity Partnereita oli 45 ja Associated Partnereita 36.

Partnervaliokunta

Partnervaliokunnan tehtävänä on partnereiden palkitsemiseen sekä partnerpolitiikkaan ja -rakenteeseen liittyvien asioiden valmistelu hallitukselle. Partnerivaliokunnan muodostavat

yhtiön hallituksen puheenjohtaja, toimitusjohtaja/TSP, nimitystoimikunnan puheenjohtaja ja kaksi hallituksen keskuudestaan valitsemaa jäsentä, jotka edustavat osakaskuntaa mahdollisimman laajasti. Puheenjohtajana toimii yhtiön hallituksen puheenjohtaja. Partnerivaliokunnan jäseniä ei hallituksen keskuudestaan valitsevia jäseniä lukuun ottamatta erikseen valita, vaan partnervaliokunnan jäsenyys kuuluu mainittujen tehtävien sisältöön.

Tilikauden päättyessä partnervaliokuntaan kuuluivat Pekka Loikkanen (pj), Ylva Eriksson, Matias Lindholm, Mikko Nieminen ja Martti Virolainen.

Nimitystoimikunta

Nimitystoimikunnan tehtävänä on valmistella yhtiökokoukselle ehdotus hallituksen jäsenten lukumääräksi ja jäseniksi sekä puheenjohtajaksi ja mahdolliseksi varapuheenjohtajaksi.

Osakaskokous valitsee nimitystoimikuntaan neljä osakasta, joista yksi valitaan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi. Hallituksen puheenjohtaja tai jäsen, toimitusjohtaja/TSP eivät voi olla nimitystoimikunnan jäseniä. Nimitystoimikunnan jäsenten toimikausi on osakaskokouksesta toiseen seuraavaan varsinaisen yhtiökokouksen yhteydessä pidettävään osakaskokoukseen, jollei muuta päätetä.

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Tilikauden päättyessä nimitystoimikuntaan kuuluivat Matias Lindholm (pj), Juha Laitinen, Heikki Lassila ja Kai Wist.

Partnereiden palkitsemisen perusteet

Partnereiden palkitsemisessa noudatetaan osakaskokouksen vahvistamaa ansiojärjestelmää, joka on pääperiaatteiltaan samanlainen koko PwC-ketjussa. Ansiojärjestelmään tehtävistä muutoksista päättää partnervaliokunta ja merkittävät muutokset viedään hallituksen sekä osakaskokouksen hyväksyttäväksi.

Partnereiden palkitsemisesta päättää partnervaliokunta. Partnervaliokunnan jäsenten palkitsemisesta päättää hallitus. Partnerit on luokiteltu kokemuksen, osaamisen ja roolin perusteella eri luokkiin, ja palkitsemisessa otetaan huomioon vuosittain asetettujen henkilökohtaisten tavoitteiden saavuttaminen, arvojen mukainen toiminta, partnerin rooli yhtiön organisaatiossa sekä yhtiön taloudellinen tulos.

Rakenne

PricewaterhouseCoopers Oy:llä on osakkuusyhtiö PwC Julkistarkastus Oy, josta se omistaa 30 %.

Omistus

PricewaterhouseCoopers Oy:n omistavat yhtiön palveluksessa olevat osakkaat, Equity Partnerit. Yhtiöjärjestyksen mukaan enemmistö

yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä on oltava yhtiössä työskentelevillä tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä taikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa hyväksytyillä tilintarkastajilla tai tilintarkastusyhteisöillä. Tällaisten omistajien osuus yhtiön osakkeiden tuottamasta äänimäärästä oli tilikauden päättyessä 30.6.2018 yhteensä 73 %.

Hallitus 30.6.2018

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Pekka Loikkanen
(hallituksen
puheenjohtaja)
KHT, Partner
s. 1959

Ylva Eriksson
KHT, Partner
s. 1969

Martti Virolainen
KTM, Partner
s. 1967

Markku Katajisto
KHT, Partner
s. 1969

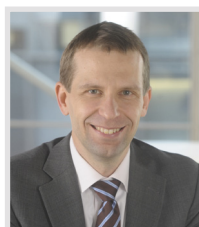
Jaakko Kilpeläinen
FM, Director
s. 1955

Timo Takalo
KHT, Partner
s. 1968

Johtoryhmä 30.6.2018

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja
KHT, Partner
s. 1973

Markku Hakkarainen
Tax & Legal Services
Leader
OTK, Partner
s. 1977

Tomi Hyryläinen
Assurance Leader
KHT, Partner
s. 1970

Mika Kaarisalo
Private Company
Services Leader
KHT, Partner
s. 1964

Kimmo Nieminen
Consulting Leader
MBA, BBA, Partner
s. 1974

Kauko Storbacka
Advisory Leader
KTM, Partner
s. 1979

Hannu Suonio
Markets Leader
DI, Partner
s. 1972

Kati Tammilehto
Chief Operating Officer
KTM
s. 1966

Leena Tiensuu
Human Capital Leader
OTK, MBA
s. 1959

Kimmo Vilske
Corporate Finance
Leader
DI, Partner
s. 1970

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

PwC-ketju

PwC on brändi, jonka alla PricewaterhouseCoopers International Limitedin (PwCIL) yritykset toimivat ja tarjoavat asiantuntijapalveluita. PwC Suomi on PwCIL:n jäsenyritys. Yhdessä jäsenyritykset muodostavat PwC-ketjun. “PwC”-nimikettä käytetään usein viittauksena joko yksittäiseen tai useampaan PwC-ketjun yrittukseen tai kaikkiin yhdessä. PwC-ketju koostuu itsenäisistä juridisista yrittysistä, eikä se ole maailmanlaajuinen kumppanuus, yksittäinen yritys eikä kansainvälinen konserni.

PricewaterhouseCoopers International Limited

PwC-ketjun yritykset ovat sitoutuneet tekemään yhdessä töitä tuottaakseen korkealaatuisia palveluita maailmanlaajuisesti. Ketjun yritykset ovat PwCIL:in jäsenyrittysiksi tai niillä on muita yhteyksiä PwCIL:iin. PwCIL on Isossa-Britanniassa toimiva rajavastuuyhtiö (private company limited by guarantee). Se ei harjoita tilintarkastustoimintaa eikä tarjoa muitakaan palveluja asiakkaille, vaan toimii pikemminkin koordinaattorina PwC-ketjun jäsenyrittysille. Keskittyen avainalueisiin kuten strategiaan, brändiin sekä riskeihin ja laatuun PwCIL:n hallitus ja PwC-ketjun johtoryhmä kehittävät ja implementoivat toimintaperiaatteita ja aloitteita yhtenäisen ja koordinoitun lähestymistavan luomiseksi PwC-ketjun jäsenyrittysille soveltuvin osin. PwCIL:n jäsenyrittysillä on oikeus käyttää PwC-nimeä sekä hyödyntää

PwC-ketjun resursseja ja tietotaitoa. Lisäksi jäsenyrittyskset voivat käyttää muiden jäsenyrittysten resursseja. Vastineeksi jäsenyrittyskset ovat sitoutuneet noudattamaan tiettyjä yhteisiä toimintaperiaatteita sekä PwCIL:n määrittelemiä PwC-ketjun standardeja.

PwC-ketju ei muodosta yhtä kansainvälistä yhtiötä tai konsernia eikä ketjun jäsenyrittysten välillä ole ketjuun kuulumisen perusteella juridista yhteyttä. Monen jäsenyrittyskseen rekisteröityyn nimeen sisältyy ”PricewaterhouseCoopers”, mutta PwCIL ei ole jäsenyrittysten omistaja. Jäsenyrittys ei voi toimia PwCIL:n tai minkään muunkaan jäsenyrittyskseen asiamiehenä, eikä voi velvoittaa PwCIL:ää tai muuta jäsenyrittystä, ja vastaa ainoastaan omista toimistaan tai laiminlyönneistään. Samoin PwCIL ei voi toimia minkään jäsenyrittyskseen asiamiehenä, tai velvoittaa jäsenyrittystä, ja PwCIL vastaa vain omista toimistaan tai laiminlyönneistään.

Luettelo PwC-ketjuun kuuluvista EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöistä ja ammattiaan yksin harjoittavista tilintarkastajista nimeen ja sijaintipaikkoineen on liitteenä 1. PwC-ketjuun kuuluvien tilintarkastusyhteisöjen ja ammattiaan yksin harjoittavien tilintarkastajien (EU/ETA-alueella) kokonaisliikevaihto lakisääteisistä vuosi- ja konsernitilinpäätösten tilintarkastuksista on noin 3 miljardia euroa (luku on paras mahdollinen laskettavissa oleva tieto).

Tämä on laskettu kunkin yhteisön viimeisimmän tilinpäätöksen liikevaihdosta euroiksi tilinpäätöspäivän kurssiin muutettuna.

Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut

Organisaatio 30.6.2018

Territory Senior Partner (TSP) **Mikko Nieminen** ja Territory Assurance Leader (TAL) **Tomi Hyryläinen** kantavat viimekätisen vastuun tilintarkastusliiketoimintamme laadunvalvontajärjestelmästä. Heidän apunaan toimivat seuraavat henkilöt:

- **Pasi Karppinen**, Assurance HR Partner – Rekrytointi, suoriutumisen arviointi, uralla eteneminen ja palkitseminen
- **Tomi Moisio**, Chief Quality Officer – Seuranta
- **Maria Nikus**, Quality Review Leader – Seuranta
- **Leena Puumala**, Partner Responsible for In-

dependence – Riippumattomuus ja Assurance Risk Management Partner – Asiakkaiden ja toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen

- **Sari Sallinen**, Assurance L&E Leader – Koulutus
- **Christian Savtschenko**, Implementation Partner – Toimeksiantojen toteuttaminen
- **Maj-Lis Steiner**, Compliance Officer
- **Leena Tiensuu**, Ethics Leader – Eettiset periaatteet ja liiketoimintatapa

Laatuorientoituneen sisäisen kulttuurin edistäminen

TSP ja TAL edistävät laatuorientoitunutta sisäistä kulttuuria selkeillä, johdonmukaisilla ja usein toistuvilla viesteillä, joissa painotetaan

laadunvalvonnan periaatteitamme ja menettelytapojamme. Viestit edistävät korkealaatuista työtä arvostavaa ja palkitsevaa kulttuuria. Viestit välittyvät mm. koulutustilaisuuksissa, kokouksissa, virallisissa ja epävirallisissa keskusteluissa ja uutiskirjeissä.

Liiketoimintastrategiamme pitää sisällään sen periaatteen, että hoidamme kaikki suorittamamme toimeksiannot laadukkaasti. Olemme luoneet toimintaperiaatteet ja menettelytavat, jotka koskevat henkilöstön suoriutumisen arviointia, palkkausta ja uralla etenemistä (mukaan lukien kannustinjärjestelmät). Asetamme johtamista koskevat velvoitteet niin, että liikelatoudelliset näkökohdat eivät mene suorit-

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

tavan työn laadun edelle ja osoitamme riittävät resurssit laadunvalvonnan periaatteiden ja menettelytapojen jatkuvaan kehittämiseen, dokumentoimiseen ja tukemiseen.

Vuoden 2018 henkilöstötutkimuksen tulokset heijastavat vahvaa laatukulttuuriamme ja onnistunutta johdon viestintää tilintarkastus- ja muissa varmennuspalveluissa:

- Henkilöt, joille työskentelen luottavat siihen, että käytän joustomahdollisuuksia tinki-mättä työni laadusta (96 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Henkilöt, joille työskentelen edistävät ja osoittavat korkeita eettisiä toimintatapoja (97 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Tiimini jäsenet kantavat vastuun työnsä tuloksista (97 % myönteisiä tai neutraaleja).
- Henkilöt, joiden kanssa työskentelen toimivat suoraselkällisesti (96 % myönteisiä tai neutraaleja).

Johto analysoi henkilöstötutkimuksen tulokset huolella ja partnerit ja henkilöstö kutsutaan ottamaan osaa tähän analyysiin. Tuloksista kerrotaan sisäisillä tiedotteilla ja niistä keskustellaan henkilöstöpalaverissa.

Laatuun liittyvien riskien tunnistaminen ja niihin vastaaminen
Olemme luoneet laatumittariston, jota johto

seuraa säännöllisesti. Mittarit on suunniteltu siten, että ne muun muassa mahdollistavat tilintarkastuksen laatuun liittyvien riskien tunnistamisen. Kun riskejä tunnistetaan, niihin vastaamiseksi tehdään toimenpidesuunnitelma, jonka toteuttamisesta huolehtivat laatutoimintojen vetäjät tai liiketoimintayksiköiden johtajat sen mukaan kenen vastuulle kyseinen asia kuuluu.

Tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut -liiketoiminta-alueella aluetoimistojen ja liiketoimintayksiköiden johtajat raportoivat kvartaaleittain Territory Assurance Leaderille laadun parantamiseen tähtäävistä toimistaan sekä mahdollisista tilintarkastuksen laatuun liittyvistä riskeistä, joita he ovat tunnistaneet. Laatutoimintojen vetäjät keskustelevat Quality Officen kokouksissa myös muista mahdollisista tunnistamistaan riskeistä sekä toimenpiteistä niihin vastaamiseksi.

Toimenpiteet, jotka nähdään tarpeellisiksi tunnistettuihin riskeihin vastaamiseksi, sisällytetään vuosittaiseen laadun kehittämisohjelmaamme, jollei niitä ole ohjelmassa entuudestaan jo huomioitu. Laadun kehittämisohjelmaamme päivitetään tarpeen mukaan. Kaikki toimenpiteet aikataulutetaan ja vastuutetaan asianmukaisille henkilöille. Seuraamme laadun kehittämistoimenpiteiden toteuttamista kuukausittain ja etenemisestä raportoidaan johdolle ja PwC-ketjulle.

Recognition and Accountability Framework

Recognition and Accountability Framework (RAF) on viitekehys, jota käytämme johdon, tilintarkastuspartnereiden ja muiden toimeksiannon johtajien suoriutumisen arvioinnissa laatuun liittyvien tekijöiden osalta. RAFia sovelletaan TSP:hen, TALIin, tilintarkastuksen liiketoimintayksiköiden johtajiin, laatutoimintojen vetäjiin sekä varmennustoimeksiantojen toimeksiannon johtajiin ja toimeksiantokoh-taisia laadunvalvontatarkastuksia suorittaviin Quality Review Partnereihin (QRP).

Viitekehyksen tarkoituksena on motivoida ihmisiä antamalla tunnustusta hyvästä laadusta ja oikeista käyttäytymismalleista sekä parantaa laatua vastaamalla esiin tulleisiin negatiivisiin indikaatioihin tilintarkastuksen laadusta. Seuraus negatiivisista laatuindikaatioista harkitaan kussakin tapauksessa tosiseikkojen ja olosuhteiden perusteella. Tarpeen mukaan käytetään erilaisia sanktioita ja korjaavia toimenpiteitä. RAFin soveltamisella voi olla merkittäviä positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia muuttuvaan palkanosaan.

Eettiset vaatimukset

Noudatamme PwC:llä IESBAn (International Ethics Standards Board for Accountants) eettisten sääntöjen peruseriaatteita, jotka ovat seuraavat:

- a) **Rehellisyys** – oltava suora ja rehellinen kaikissa ammattiin liittyvissä suhteissa ja liikesuhteissa.
- b) **Objektiivisuus** – ei saa antaa tarkoitusha-
kuisen suhtautumisen, intressiristiriitojen
tai toisten osapuolten epäasianmukaisen
vaikutuksen syrjäyttää ammattiin tai liike-
toimintaan liittyvää harkintaa.
- c) **Ammatillinen pätevyys ja huolellisuus** –
pidettävä ammatilliset tietonsa ja taitonsa
vaadittavalla tasolla sen varmistamiseksi,
että asiakas tai työnantaja saa pätevää
amatillista palvelua, joka perustuu ajan
tasalla oleviin ammatillisiin käytäntöihin,
lainsäädäntöön ja tekniikkoihin, sekä toimit-
tava tunnollisesti ja sovellettavien teknisten
ja ammatillisten standardien mukaisesti.
- d) **Salassapitovelvollisuus** – pidettävä am-
mattiin liittyvien suhteiden ja liikesuhteiden
perusteella saamansa tieto luottamuksellise-
na ja sen vuoksi ei saa antaa mitään tällaista
tietoa kolmansille osapuolille ilman asian-
mukaista ja nimenomaista valtuutusta, ellei
tiedon antaminen perustu lakisääteiseen tai

ammattiin liittyvään oikeuteen tai velvol-
lisuuteen, eikä käyttää tietoa tilintarkastu-
sammattilaisen tai kolmansien osapuolten
henkilökohtaiseksi eduksi.

- e) **Ammatillinen käyttäytyminen** – noudatet-
tava relevantteja säädöksiä ja määräyksiä ja
vältettävä kaikkea ammattikunnan mainetta
heikentävää toimintaa.

Lisäksi PwC-ketjun standardit, jotka koskevat
kaikkia PwC-ketjun jäsenyrityksiä ja joita nou-
datamme, sisältävät ohjausta monilla alueilla
mukaan luettuna ammattietiikka ja tapa toi-
mia, riippumattomuus, kilpailunrajoittamisen
estäminen, rahanpesun estäminen ja korrupti-
on vastainen toiminta, tietosuoja, ketjun jäsen-
yritysten ja osakkaiden verotus, pakotelainsää-
däntö, sisäinen tarkastus ja sisäpiirisääntely.

Suhtaudumme näiden eettisten vaatimusten
noudattamiseen vakavasti ja tavoitteemme on
myös niiden hengen eikä pelkän kirjaimen nou-
dattaminen. Partnerit ja henkilöstö osallistuvat
pakolliseen koulutukseen ja niihin liittyviin
testeihin säännöllisesti sekä antavat vuosittain
vahvistuksen toimintaperiaatteiden noudat-
tamisesta osana toimenpiteitä, joilla pyrimme
varmistamaan työtämme ohjaavien eettisten
periaatteiden ymmärtämisen. Pricewaterhou-
seCoopers Oy:n johto seuraa toimintaperiaat-
teidemme noudattamista.

Noudatamme PwC-ketjun globaalia Code of
Conduct -ohjetta. Kaikilla henkilöstöömme
kuuluvilla on velvollisuus tutustua Code of
Conduct -ohjeeseen ja suorittaa siihen liittyvä
Living the Code -verkkokoulutus. Heidän odo-
tetaan toimivan ammatillisella urallaan arvo-
jemme mukaisesti.

Liiketoimintatapamme

Ethics Leaderin tehtäviin kuuluu varmistaa
koulutusten ja viestinnän avulla, että partnerit
ja henkilöstö tuntevat Code of Conduct -oh-
jeen.

Ketjun toimintaperiaatteiden ja menettelytapo-
jen rikkomiseen liittyvät valitukset ja väitteet
voi esittää suoraan Ethics Leaderille tai verkos-
sa olevan kanavan kautta. Sähköinen kanava
on niin sisäisten kuin ulkoisten sidosryhmien
käytettävissä. Valituksen tai väitteen voi esittää
myös nimettömänä. Ethics Leader tutkii kaikki
valitukset ja väitteet.

Riippumattomuus

Tilintarkastajina ja muiden ammatillisten pal-
veluiden tarjoajana PwC-ketjuun kuuluvien yri-
tysten ja niiden partnereiden sekä henkilöstön
edellytetään noudattavan objektiivisuuden, re-
hellisyyden ja ammatillisen käyttäytymisen pe-
ruseriaatteita. Varmennusasiakkaiden osalta
riippumattomuus on toimintamme kulmakivi.
Näiden periaatteiden noudattaminen on lähtö-

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

kohta pääomamarkkinoiden ja asiakkaidemme palvelemiselle.

PwC:n riippumattomuusohjeet (PwC Global Independence Policy) perustuvat IESBAn eettisiin sääntöihin tilintarkastusammattilaisille ja ne sisältävät minimivaatimukset, joita PwC-ketjun yritykset ovat sitoutuneet noudattamaan. Näihin lukeutuvat menetelmät, joita noudattaen varmistamme riippumattomuutemme asiakkaita, kun se on tarpeellista.

Olemme nimittäneet partnerin (Partner Responsible for Independence, PRI) vastamaan PwC:n Global Independence Policyn implementoinnista ja siihen liittyvistä riippumattomuusprosesseista sekä tukemaan liike-toimintaa. PwC Suomen PRI:tä tukee riippumattomuusasiantuntijoiden tiimi. PRI raportoi suoraan TSP:lle.

Vahvistamme, että meillä on riippumattomuutta koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat, joita kuvaamme tarkemmin alla.

Riippumattomuutta koskevat toimintaperiaatteet ja menettelytavat

PwC Global Independence Policy kattaa mm. seuraavat alueet:

- Henkilökohtainen ja PwC Suomen riippumattomuus sisältäen toimintaperiaatteet ja oh-

- jeistusta liittyen henkilökohtaisiin omistuksiin ja muihin taloudellisiin järjestelyihin, kuten partnereiden, henkilöstön ja PwC Suomen pankkitileihin, lainoihin ja eläkejärjestelyihin.
- Muut kuin tilintarkastuspalvelut ja palkkiot. ”Statements of Permitted Services” (SOPS) sisältävät käytännön ohjeistusta toimintaperiaatteiden soveltamisessa liittyen muiden palveluiden myyntiin varmennusasiakkaille.
- Liikesuhteet sisältäen toimintaperiaatteita ja ohjeistusta liittyen yhteistyösopimuksiin (kuten yhteisyritykset ja yhteismarkkinointi) sekä tavaroiden ja palveluiden hankintaan.

PwC:n toimintaperiaatteet ja menettelytavat on laadittu helpottamaan niiden soveltuvien ammatillisten ja sääntelyllisten riippumattomuusvaatimusten noudattamista, jotka koskevat varmennuspalveluiden tarjoamista asiakkaillemme. Tarkistamme ja päivitämme toimintaperiaatteita ja ohjeistusta, kun se on tarpeen, esimerkiksi lakien ja sääntelyn muutuksessa tai vastataksemme liiketoimintamme muutoksiin.

Sovellamme PwC-ketjun Global Independence Policyn lisäksi meitä velvoittavia säännöksiä ja määräyksiä, kuten Suomen tilintarkastuslakia ja EU:n tilintarkastusasetusta sekä Yhdysvaltojen Securities and Exchange Commissionin (SEC) ja Public Company Accounting Oversight Boardin (PCAOB) edellyttämiä vaatimuksia.

Riippumattomuuteen liittyvät työkalut

PwC-ketjun jäsenenä meillä on käytettävissämme useita työkaluja, jotka tukevat maailmanlaajuisesti ketjuun kuuluvia jäsenyrityksiä ja niiden henkilöstöä riippumattomuustoimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamisessa. Näitä ovat mm.:

- Central Entity Service (CES), joka sisältää tietoa yrityksistä kuten yleisen edun kannalta merkittävät (PIE) tilintarkastusasiakkaat ja SECin rajoitusten alaiset asiakkaat sekä niihin liittyvät rahoitusvälineet. CES auttaa meitä määrittämään asiakastamme koskevat riippumattomuusvaatimukset ennen kuin ryhdymme tarjoamaan tälle muita kuin tilintarkastuspalveluita tai solmimme tämän kanssa liikesuhteen.
- Independence Checkpoint, joka auttaa henkilöstöämme suorittamaan rahoitusvälineitä koskevan ennakkoselvityksen ennen rahoitusvälineen hankkimista ja rekisteröimään omistukset sekä ostot ja myynnit. PwC-ketjuun kuuluvan jäsenyrityksen saadessa uuden tilintarkastusasiakkaan järjestelmä ilmoittaa asiakkaaseen liittyviä rahoitusvälineitä omistaville partnereille ja muille rekisteröityneille henkilöille tästä muutoksesta.
- Authorisation for Services (AFS), joka helpottaa yhteydenpitoa muita kuin tilintarkastuspalveluita tarjoavan toimeksiannon johtajan ja tilintarkastustoimeksiannon johtajan

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

välillä sekä palveluun mahdollisesti liittyvien riippumattomuusuhkien ja ehdotettujen varotoimien dokumentoimista. Se toimii myös dokumentaationa tilintarkastuspartnerin palvelun sallittavuudesta tekemästä johtopäätöksestä.

- Global Breaches Reporting System, jota käytämme ulkoisten tilintarkastusta koskevien riippumattomuussääntöjen (esim. sääntelyn tai ammatillisten vaatimusten asettamien) sääntöjen rikkomusten raportointiin silloin, kun rikkomuksella on valtioiden rajat ylittävä vaikutus (esim. kun rikkomus tapahtuu yhdessä maassa, mutta se vaikuttaa riippumattomuuteemme toisessa maassa).

PwC Suomella on myös paikallisia työkaluja, kuten rotaation seurantatyökalu, jonka avulla seuraamme tilintarkastusyhteisön pakolliseen rotaatioon liittyvien toimintaperiaatteiden noudattamista tilintarkastusyhteisön, päävastuullisten tilintarkastajien ja toimeksiantokohdaisia laadunvalvontatarkastuksia suorittavien Quality Review Partnereiden osalta.

Riippumattomuuskoulutus ja -vahvistukset

Järjestämme kaikille partnereillemme ja asian tuntijapalveluita tarjoavalle henkilöstöllemme säännöllistä koulutusta riippumattomuusasioissa. Koulutus keskittyy roolimutoksiin ja riippumattomuusohjeistus- tai sääntelymutoksiin sekä palveluiden tarjoamiskysymyksiin.

Velvoitamme partnerit ja toimeksiantoihin osallistuvat henkilöstön jäsenet antamaan vuotuisen vahvistuksen siitä, että he noudattavat PwC Suomen riippumattomuusohjeistusta, henkilökohtainen riippumattomuus mukaan lukien. Lisäksi partnerimme vahvistavat, että kaikki ne muut kuin tilintarkastuspalvelut sekä liikesuhteet, joista he vastaavat, ovat ohjeistuksemme mukaisia ja että näiden palveluiden ja liikesuhteiden hyväksymisessä on noudatettu vaadittuja menettelytapoja. Vuosittaisten vahvistusten lisäksi pyydämme sekä säännöllisesti että tarpeen mukaan toimeksiantokohtaisia vahvistuksia.

Riippumattomuuden seuranta ja kurinpidolliset toimenpiteet

Seuraamme laadunvalvontajärjestelmämme avulla, että riippumattomuusvaatimuksiin liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat toimivat tehokkaasti. Yllä mainittujen, tätä seurantaa tukevien vahvistusten lisäksi suoritamme

- riippumattomuutta koskevien kontrollien ja menettelytapojen vaatimustenmukaisuuden testaamista
- henkilökohtaisen riippumattomuussääntöjen noudattamisen testausta otannalla valitusta joukosta, vähimmillään partnereita ja partnerehdokkaita
- vuotuisen arvion siitä, miten PwC Suomi on noudattanut riippumattomuuteen liittyvää

PwC-ketjun riskienhallintastandardia.

Seurannan tulokset raportoidaan yhtiömme johdolle ja hallitukselle vuosittain.

Käytössämme on seuraamuksellisia toimintaperiaatteita ja menettelyjä, jotka edesauttavat riippumattomuussääntöjen ja prosessien noudattamista ja edellyttävät riippumattomuusvaatimusten rikkomusten raportointia ja käsittelyä.

Tällainen käsittely voi sisältää keskustelun asiakkaamme tilintarkastusvaliokunnan kanssa rikkomuksen luonteesta. Se voi sisältää myös arvion rikkomuksen vaikutuksesta yhtiömme riippumattomuuteen ja objektiivisuutemme säilyttämisen edellyttämistä varotoimenpiteistä. Vaikka useimmat rikkomukset ovat pieniä ja luettavissa epähuomiossa aiheutetuiksi, otamme kaikki rikkomukset vakavasti ja tutkimme ne asianmukaisesti. Havaittujen riippumattomuussäännösten rikkomusten tutkiminen auttaa tunnistamaan mahdollisen tarpeen parantaa järjestelmää ja prosesseja sekä antaa lisäohjeistusta ja koulutusta.

Vahvistamme, että olemme päättäneen tilikauden aikana arvioineet riippumattomuutta koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen noudattamista.

Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen

Periaatteet

tilintarkastusasiakassuhteiden hyväksymiseksi ja jatkamiseksi

Toimintaperiaatteemme ja menettelytapamme asiakassuhteiden ja tilintarkastustoimeksiantojen hyväksymiselle auttavat meitä arvioimaan, olemmeko päteviä hoitamaan toimeksiannon, onko meillä riittävä aika ja resurssit, pystymmekö noudattamaan relevantteja eettisiä vaatimuksia, kuten riippumattomuussääntöjä, ja olemmeko asianmukaisesti arvioineet asiakkaan rehellisyyden. Arvioimme nämä tekijät uudelleen, kun päätämme asiakastoi- meksiannon jatkamisesta. Toimintaperiaatteet ja menettelytavat ohjaavat meitä myös, jos päätämme luopua toimeksiannosta tai asiakas- suhteesta.

Asiakkaan ja toimeksiannon hyväksyminen ja jatkaminen

Asiakkaan hyväksymiseen ja toimeksiannon jatkamiseen liittyvät toimenpiteet tehdään sähköisesti. Järjestelmät ovat PwC-ketjun ke- hittämiä ja ne auttavat toimeksiantotiimiä, joh- toamme sekä riskienhallinnan asiantuntijoita määrittelemään, ovatko asiakkaaseen liittyvät riskit hallittavissa ja haluaako PwC ylläpitää asiakassuhdetta. Järjestelmät auttavat toimek- siantotiimiä ja PwC:tä

- dokumentoimaan asiakkaiden ja toimeksian- tojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liittyvien seikkojen arvioinnin, kuten tunnistamaan ja dokumentoimaan ongelmat tai riskitekijät ja niiden ratkaisut
- saamaan yleiskuvan asiakkaiden ja toimek- siantojen hyväksymiseen ja jatkamiseen liit- tyvistä riskeistä.

Ennen uuden asiakkaan tai toimeksiannon hyväksymistä suoritamme myös muun muassa seuraavat toimenpiteet:

- eturistiriitojen kartoitus
- rahanpesun estämiseen liittyvät toimenpiteet
- riippumattomuusarviointi.

Ratkaisemme mahdolliset esille tulleet ongel- mat tilanteen edellyttämällä tavalla.

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Henkilöresurssit

PwC Professional

PwC Professional muodostaa pohjan uratason mukaiselle osaamisvaatimusten mallillemme. Sen Tekniset osaamiset -osion alle kuuluvat liiketoiminta- ja roolikohtaiset taidot ja osaamiset. Mallia käytetään koulutusten suunnittelun pohjana ja uralla etenemisen tukena.

Osaamisen kehittäminen ja koulutus

Vahvistamme, että meillä on tilintarkastajien jatkuvaa koulutusta koskevat toimintaperiaatteet.

Ketju on kehittänyt ja ylläpitää tilintarkastuksen laadun yhtenäisyyden varmistamiseksi oppimisohjelmaa, joka kattaa PwC:n tilintarkastuslähestymistavan. Se tarjoaa myös työkalut sekä tietoa tilintarkastusstandardien muutoksista ja niiden vaikutuksista.

Koulutukset toteutetaan monimuotoisina luokahuonekoulutuksina ja virtuaalisia välineitä hyödyntäen. Tämä koulutusohjelma tukee sitoutumistamme tilintarkastuksen laatuun ja varmistaa, että asiantuntijoillamme on mahdollisuus kehittää ammatillista arviointikykyään ja varovaisuuttaan sekä teknistä ja ammatillista osaamistaan.

Tilintarkastus- ja muiden varmennuspalveluiden Learning & Education Leader harkitsee, mitä koulutuksia tarvitaan ketjun tarjoaman ohjelman lisäksi kattamaan paikallisia tarpeita. Näitä koulutuksia järjestetään usealla aihealueella, kuten tilintarkastusnormitus, hyvä tilintarkastustapa ja ISA-standardit, sisäinen valvonta, riippumattomuusvaatimukset, kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskeva sääntely sekä hyvä kirjanpitotapa, yhteisölainsäädäntö ja verotus. Koulutuksen sisältö voi olla joko PwC Suomen, PwC-ketjun tai ulkopuolisen palveluntarjoajan tuottamaa.

Resurssien johtaminen

Strategiaan ja liiketoimintasuunnitelmiin sekä tiedossa oleviin toimeksiantoihin pohjautuen laadimme resursointisuunnitelman. Sitä verrataan käytössä oleviin henkilöresursseihin ja odotettuun vaihtuvuuteen. Näiden pohjalta syntyy vuosittainen rekrytointisuunnitelma. Tiimit kootaan osaamisen ja toimeksiantokoh- taisten vaatimusten perusteella.

Palkitseminen

Henkilöstön arvioinnissa ja palkitsemisessa käytetään sekä laadullisia että kvantitatiivisia mittareita. Henkilöstön palkitsemisessa otetaan huomioon myös laatu.

Toimeksiannon suorittaminen

PwC Audit

PwC-ketjun jäsenenä sovellamme PwC Auditia, joka käsittää ketjun yhteisen tilintarkastusmetodologian ja -proessin. Metodologia perustuu kansainvälisiin tilintarkastusstandardeihin (ISA-standardit), ja sitä on tarpeen mukaan täydennetty PwC:n omilla periaatteilla ja ohjeistuksilla. Yhteinen tilintarkastusmetodologiamme antaa viitekehyksen, jonka avulla PwC-ketjuun kuuluvat jäsenyritykset pystyvät kaikilta osin noudattamaan sovellettavia ammatillisia standardeja, määräyksiä ja lakiin perustuvia vaatimuksia yhdenmukaisesti.

Tilintarkastuskäsikirjamme PwC Audit Guide yhdessä PwC:n teknologiapohjaisten tilintarkastusta tukevien työkalujen ja mallipohjien kanssa tukevat toimeksiantotiimejä varmenus- ja liitännäispalvelutoimeksiantojen toteuttamisessa.

Aura

PwC-ketjun jäsenenä käytämme teknisesti pitkälle kehitettyä Aura-nimistä sovellusta tilintarkastuksen suorittamisessa. Auraa käytetään tilintarkastustyön suunnittelussa, toteutuksessa ja dokumentoinnissa. Se auttaa tiimejä soveltamaan metodologiaamme tehokkaasti yhdistämällä tunnistetut riskit ja näihin riskeihin vastaamiseksi suoritettavan työn läpinäkyvällä tavalla sekä tarjoamalla kattavat välineet projektien johtamiseen.

Kehittynyttä teknologiaa

Investoimme jatkuvasti sellaiseen tilintarkastusteknologiaan, joka parantaa tilintarkastuksen laatua ja kykyämme esittää näkemyksiä asiakkaillemme. Teknologiamme rakennetaan ja otetaan käyttöön maailmanlaajuisesti, jolloin varmistetaan menettelyjen yhdenmukaisuus koko PwC-ketjussa.

Työkalujamme, jotka edistävät tilintarkastuksen laatua ja tehokkuutta hyödyntämällä automaatiota, liitettävyyttä ja mobiiliominaisuuksia ovat:

Aura

Aura Mobile on Auran mobiiliversio, joka mahdollistaa työskentelyn missä ja milloin tahansa. Toimeksiantotiiimit voivat helposti seurata tarkastustoimenpiteiden tilaa käyttäen ohjausnäkyä, läpikäydä tarkastusdokumentaatiota ja hallinnoida tiimin jäsenille kirjoitettuja ohjauskommentteja sekä sanella uusia ohjauskommentteja hyödyntäen ääni tekstiksi -toiminnallisuutta.

Connect

Connect Suite koostuu tiimi-työskentelyyn kehittämistämme työn kulkua ohjaavista työkaluista, joiden avulla voidaan jakaa tietoa nopeasti, tehokkaasti ja turvallisesti tilintarkastuksen kaikissa vaiheissa sekä asiakkaan että eri maissa toimivien tilintarkastustiimien kanssa.

- Connect-työkalun avulla voidaan seurata asiakkaiden ja toimeksiantotiiimin välisen pyyntöjen ja toimitettujen tietojen tilannetta reaaliaikaisesti.
- Connect Audit Manager virtaviivaistaa, standardisoi ja automatisoi konsernitiimin ja konsernin osien tilintarkastustiimien koordinoituvuuden liittyen eri maissa suoritettavaan konserni- ja lakisääteeseen tarkastukseen. Connect Audit Manager on digitaalinen alusta, josta näkee kaiken konsernitiimin ohjeistaman ja vastaanottaman työn ja joka digitalisoi koko koordinoituvuuden parantaen läpinäkyvyyttä, vaatimustenmukaisuutta sekä laatua monimutkaisissa konsernitarkastuksissa.

Halo

Halo on datan tarkastamiseen tarkoitettu työkalukokonaisuus, jonka avulla pystymme tunnistamaan ja arvioimaan riskit ja päättämään tarkastustyön kohdistamisesta. Halon analysointi- ja visualisointiominaisuudet mahdollistavat rakenteiden ja kehityssuuntien analysoimisen sekä epätavallisten ja riskipitoisten liiketaphtumien tunnistamisen. Halo koostuu kolmesta keskeisestä osasta: asiakkaalta saatavan tiedon hankinta, tiedon muuntaminen ja tiedon automatisoituun testaamiseen ja analysointiin tarkoitettuihin sovelluksiin, kuten Halo for Journals. Sen avulla toimeksiantotiiimit voivat koota kaikki pääkirjatapahtumat ja hyödyntää sisään-

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

rakennettuja toimeksiantokohtaisia kriteerejä, jotka on suunniteltu fokuusoimaan testauksen korkeamman riskin vienteihin.

Toimeksiannon suorittamista koskevat keskeiset periaatteet

PwC Suomella on periaatteita ja toimintamalleja toimeksiantojen suorittamisen tukemiseen. Näitä päivitetään säännöllisesti vastaamaan sekä muutoksiin toimintaympäristössämme että PwC Suomen tarpeisiin.

Läpikäynti ja valvonta

Toimeksiannon johtaja ja toimeksiantotiimin kokeneemmat jäsenet valvovat tilintarkastusta, läpikäyvät tehtyä työtä, ohjaavat tiimiä ja valvovat tilintarkastuksen laatua. Tilintarkastustyökalumme Aura on suunniteltu auttamaan tiimin jäseniä toimeksiannon edistymisen seurannassa ja siten varmistamaan, että kaikki työ on saatu valmiiksi ja että työ on läpikäyty asianmukaisten henkilöiden, kuten toimeksiannon johtajan ja mikäli tarpeellista, toimeksiantokohtaisen laadunvalvontatarkastuksen suorittajan (Quality Review Partner) toimesta. Auran avulla voidaan myös varmistaa, että kaikki esiin tulleet seikat on asianmukaisesti ratkaistu.

Toimeksiannon johtajan ja toimeksiantotiimin kokeneempien jäsenten läpikäynnin lisäksi kaikkien työntekijöiden odotetaan käyvän kriit-

tisesti oma työnsä läpi sen varmistamiseksi, että se täyttää soveltuvat vaatimukset.

Konsultointi

PwC Suomen toimintaperiaatteissa määritellään ne olosuhteet, joissa edellytetään konsultointia muun muassa kirjanpitoon, tilintarkastukseen ja riskienhallintaan liittyvissä asioissa.

Erityisasiantuntijamme seuraavat kehitystä oleellisilla alueilla ja kommunikoivat muutoksista työntekijöille. Konsultoiva kulttuurimme tarkoittaa myös sitä, että toimeksiantotiimimme konsultoivat epävirallisesti toisiaan, samoin kuin erityisasiantuntijoita ja muita henkilöitä, tilanteissa, joissa muodollista konsultaatiota ei edellytetä.

Laadunvalvontatarkastus

Nimeämme Quality Review Partnerin (QRP) suorittamaan toimeksiantokohtaista laadunvalvontatarkastusta muun muassa yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen ja korkeamman riskin tilintarkastustoimeksiantoihin. QRP:t ovat kokeneita henkilöitä, jotka ovat riippumattomia toimeksiannon ydintiimistä. He saavat koulutusta, kun heidät nimitetään QRP-rooliin, ja säännöllisesti sen jälkeen.

QRP on velvollinen käymään läpi tilintarkastuksen keskeiset asiat, kuten riippumattomuuden, merkittävät riskit ja merkittäviin riskeihin

vastaavat toimenpiteet, arviot, korjaamattomat virheellisyysdet, läpikäytyjen asioiden työn dokumentaation, tilinpäätöksen ja kommunikoinnin hallintoelinten kanssa sekä annettavan tilintarkastuskertomuksen asianmukaisuuden. QRP:t osallistuvat tarkastusprosessin eri vaiheisiin ja QRP haastaa tilintarkastustiimiä heidän tekemissään arvioissa ja tehdyssä työssä.

Mielipide-erot

PwC Suomella on toimintaperiaatteita sellaisten tilanteiden ratkaisemiseksi, joissa toimeksiannon johtajan ja joko QRP:n, toisen partnerin tai esimerkiksi riskienhallintatoiminnon välillä on mielipide-eroja.

Toimeksiantojen dokumentoiminen

Toimeksiannon dokumentaatio kootaan kansioon ja arkistoidaan sekä säilytetään toimintaperiaatteidemme mukaisesti.

Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen

Sisäinen laadunvalvonta

Rooli ja tavoite

Seurantaprosessimme tavoite on antaa meille kohtuullinen varmuus siitä, että laadunvalvontajärjestelmään liittyvät toimintaperiaatteet ja menettelytavat ovat tarkoituksenmukaisia ja riittäviä ja että ne toimivat tehokkaasti.

Seuranta

Laatu on keskeinen elementti tilintarkastusliiketoimintamme strategiassa. Vastuu asianmukaisesta laadunvalvontajärjestelmästä on PwC Suomen johdolla. Järjestelmä käsittää tehokkaat seurantatoimenpiteet, joiden tavoitteena on arvioida, onko laadunvalvontajärjestelmämme muodostavat toimintaperiaatteet ja menettelytavat suunniteltu asianmukaisesti ja toimivatko ne tehokkaasti.

PwC Suomen seurantajärjestelmä perustuu PwC-ketjun Global Assurance Quality Review (GAQR) ohjelmaan. Tämä ohjelma, joka perustuu laadunvalvontaa koskeviin kansainvälisiin ammatillisiin standardeihin ml. kansainvälinen laadunvalvontastandardi ISQC 1, sisältää toimintaperiaatteet, menettelytavat, työkalut ja ohjeistukset, joita PwC-ketjun jäsenyritykset käyttävät. PwC-ketjutasoista GAQR-ohjelmaa koordinoi keskitetty tiimi, jonka muodostavat GAQR Leader ja ryhmä International Team Leadereitä (ITL), jotka ovat kokeneita partnereita PwC-ketjun jäsenyrityksistä. ITL:ien

suorittama valvonta ja heidän jatkuva mukanaolonsa ja tukensa edesauttavat tarkastusten toteutumista yhdenmukaisella ja tehokkaalla tavalla koko PwC-ketjussa.

PwC Suomen seurantaprosessit sisältävät suoritettujen toimeksiantojen laaduntarkastusta (Engagement Compliance Review, ECR) sekä jatkuvaa arviointia laadunvalvontajärjestelmämme rakenteesta ja toimivuudesta. Seurantaprosessin tulokset muodostavat pohjan laadunvalvontajärjestelmämme jatkuvalla kehittämiselle.

ECR:t ovat riskeihin keskittyviä loppuun saatettujen tilintarkastus- ja muiden varmennustoimeksiantojen laaduntarkastuksia. Laaduntarkastuksessa arvioidaan, onko toimeksianto toteutettu toimeksiantoja koskevien toimintaperiaatteiden ja menettelytapojen mukaisesti. Auktorisoidut tilintarkastajat ja muut toimeksiantojen vastuuhenkilöt ovat laaduntarkastuksen kohteena säännöllisesti.

Laaduntarkastustiimit koostuvat kokeneista tilintarkastajista ja erityisasiantuntijoista. Työhön osallistuvat henkilöt saavat koulutusta, joka tukee heitä tehtävän toteuttamisessa. He hyödyntävät erilaisia GAQR:n hyväksymiä tarkistuslistoja ja työkaluja suorittaessaan laaduntarkastustoimenpiteitä.

Laaduntarkastusten tulokset raportoidaan johdolle, joka on vastuussa tulosten analysoinnista ja korjaavien toimenpiteiden implementoinnista. Tulokset raportoidaan myös hallitukselle, jolla on vastuu yhtiömme toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Laaduntarkastuksen tuloksia arvioidaan toimeksiantotasolla ja komentoketjussa ylöspäin. Jatkotoimenpiteet määritetään tapauskohtaisesti PwC Suomen Recognition and Accountability Framework -viitekehyksen mukaisesti.

Laaduntarkastusten tuloksista ja niiden perusteella päätetyistä toimenpiteistä tiedotetaan partnereille ja henkilökunnalle. Päätetyt toimenpiteet toteutetaan tehdyn suunnitelman mukaisesti.

Juurisyyanalyysi

Suoritamme analyysseja tunnistaksemme mahdollisia tilintarkastuksen laatuun vaikuttavia tekijöitä siten, että voimme tehdä toimenpiteitä jatkuvan kehittämisen eteen. Yksi päätavoitteistamme tehdessämme analyysseja on tunnistaa, miten voimme tarjota parhaan mahdollisen toimintaympäristön toimeksiantotiimeillemme laadukkaan tilintarkastuksen toteuttamiseen. Katsomme vaatimukset täyttäviä toimeksiantoja ja niitä joissa on havaintoja – sekä sisäisessä laaduntarkastuksessa tunnistettuja että ulkoisen laadunvalvonnan kautta esiin tulleita – tunnistaksemme mahdollisia

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

erityispiirteitä ja oppimismahdollisuuksia.

Harkitsemme juurisyysanalyysissa tekijöitä, jotka vaikuttavat mm. tekniseen tietämykseen, ohjaukseen ja läpikäyntiin, ammatilliseen skeptisyyteen, toimeksiantojen resursseihin ja koulutukseen. Mahdollisia syy-yhteyksiä tunnustetaan arvioimalla toimeksiantotietoja, suorittamalla haastatteluja ja läpikäymällä tilintarkastustyöpapereita sen mukaan, mikä kulloinkin on asianmukaista, jotta ymmärretään tilintarkastuksen laatuun vaikuttaneet tekijät.

Hallituksen arvion mukaan PricewaterhouseCoopers Oy:n laadunvalvontajärjestelmä toimii ja antaa kohtuullisen varmuuden siitä, että noudatamme ammatillisia standardeja sekä sovellettavia säädöksiin ja määräyksiin perustuvia vaatimuksia ja antamamme raportit ovat olosuhteisiin nähden asianmukaisia. Otamme laadunvalvontajärjestelmäämme koskevat tarkastus- ja muut havainnot sekä kehitysehdotukset huomioon kehittäessämme laadunvalvontajärjestelmäämme edelleen.

Ulkoinen laadunvalvonta

PwC Suomen toimintaa valvoo Suomen tilintarkastuslain nojalla Patentti- ja rekisterihallituksen (PRH) tilintarkastusvalvonta.

PwC Suomi tarkastaa PIE-yhteisöjä, joten PRH:n tilintarkastusvalvonta tekee laadun-

tarkastuksen PwC Suomeen vähintään joka kolmas vuosi. Laaduntarkastukseen kuuluu laadunvalvontajärjestelmämme arviointi ja testaus sekä avoimuusraportin sisällön arviointi EU-asetuksen (537/2014) perusteella.

Lisäksi PwC Suomi on rekisteröitynyt US Public Company Accounting Oversight Boardiin (PCAOB). PCAOB valvoo USA:ssa listattujen yritysten tilintarkastuksia. PCAOB-rekisteröinnin seurauksena PwC Suomi on myös PCAOB:n valvonnan kohteena. PCAOB on suorittanut laaduntarkastuksen PwC Suomessa joka kolmas vuosi vuodesta 2013 lukien.

PRH:n tilintarkastusvalvonta suoritti viimeisimmän laaduntarkastuksen PwC Suomessa syksyllä 2016 (EU:n tilintarkastusasetuksen 26 artiklassa tarkoitettu laaduntarkastus), PRH:n (ja sen edeltäjän TILAn) ja PCAOB:n väliseen yhteistyösopimukseen perustuen tämä laaduntarkastus suoritettiin PRH:n tilintarkastusvalvonnan ja PCAOB:n yhteistarkastuksena. PCAOB:n raportti tarkastuksesta julkaistiin joulukuussa 2017. PRH:n tekemän laaduntarkastuksen lopullinen tulos ei vielä tämän raportin julkaisuhetkellä ole tiedossamme.

Tilintarkastusyhteisöön kohdistuvan laaduntarkastuksen lisäksi jokainen auktorisoitu tilintarkastaja on PRH:n tilintarkastusvalvonnan laaduntarkastuksen kohteena vähintään joka

kolmas tai kuudes vuosi riippuen siitä tarkastaako auktorisoitu tilintarkastaja PIE-yhteisöjä vai ei. Vuoden 2018 keväällä 8 palveluksessaamme olevaa auktorisoitua tilintarkastajaa olivat kyseisen laaduntarkastuksen kohteena.

Helsingissä 31. lokakuuta 2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
Hallituksen puheenjohtaja

Mikko Nieminen
Toimitusjohtaja

Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastus-yhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Alankomaat

- PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.
- Coöperatie PricewaterhouseCoopers Nederland U.A

Belgia

- PwC Bedrijfsrevisoren bcvba/Reviseurs d'Entreprises scrl
- PwC Audit Services SPRL

Bulgaria

- PricewaterhouseCoopers Audit OOD

Espanja

- PricewaterhouseCoopers Auditores, S.L.

Irlanti

- PricewaterhouseCoopers

Islanti

- PricewaterhouseCoopers ehf

Iso-Britannia

- PricewaterhouseCoopers LLP
- James Chalmers
- Richard Sexton (Registration ceased subsequent to 30 June 2018)

Italia

- PricewaterhouseCoopers SpA

Itävalta

- PwC Wirtschaftsprüfung GmbH, Wien
- PwC Oberösterreich Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Linz
- PwC Kärnten Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Klagenfurt
- PricewaterhouseCoopers Vorarlberg Wirtschaftsprüfungs GmbH, Dornbirn
- PwC Steiermark Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Graz
- PwC Salzburg Wirtschaftsprüfung und Steuerberatung GmbH, Salzburg
- PwC Österreich GmbH, Wien

Kreikka

- PricewaterhouseCoopers Auditing Company SA

Kroatia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o

Kypros

- PricewaterhouseCoopers Limited

Latvia

- PricewaterhouseCoopers SIA

Liechtenstein

- PricewaterhouseCoopers GmbH, Vaduz

Liettua

- PricewaterhouseCoopers UAB

Luxemburg

- PricewaterhouseCoopers, Société coopérative

Malta

- PricewaterhouseCoopers

Norja

- PricewaterhouseCoopers AS

Portugali

- PricewaterhouseCoopers & Associados-Sociedade de Revisores Oficiais do Contas Lda

Puola

- PricewaterhouseCoopers Polska sp. z.o.o.
- PricewaterhouseCoopers sp. z.o.o.

Ranska

- PricewaterhouseCoopers Audit
- PricewaterhouseCoopers Entreprises
- PricewaterhouseCoopers France
- PricewaterhouseCoopers Services France
- PwC Entrepreneurs Audit
- PwC Entrepreneurs Audit France
- PwC Entrepreneurs CAC
- PwC Entrepreneurs CAC France

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes
- PwC Entrepreneurs Commissariat aux Comptes France
- PwC Entrepreneurs France
- PwC Entrepreneurs Services
- M. Philippe Aerts
- M. Jean-François Bourrin
- M. Jean-Laurent Bracieux
- M. Didier Brun
- M. Hubert de Rocquigny
- M. Didier Falconnet
- M. Bernard Kervarec
- M. François Miane
- M. Yves Moutou
- M. Claude Palméro
- M. Pierre Pégaz-Fiornet
- M. Antoine Priollaud

Romania

- PricewaterhouseCoopers Audit S.R.L.

Ruotsi

- PricewaterhouseCoopers AB
- Öhrlings PricewaterhouseCoopers AB

Saksa

- PricewaterhouseCoopers GmbH Wirtschaftsprüfungsgesellschaft
- Wibera WPG AG

Slovakia

- PricewaterhouseCoopers Slovensko, s.r.o.

Slovenia

- PricewaterhouseCoopers d.o.o.

Suomi

- PricewaterhouseCoopers Oy
- PwC Julkistarkastus Oy

Tanska

- PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Tšekki

- PricewaterhouseCoopers Audit s.r.o

Unkari

- PricewaterhouseCoopers Könyvvizsgáló Kft.

Viro

- AS PricewaterhouseCoopers

Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt

Alla on luettelo yleisen edun kannalta merkittävistä yhteisöistä, joissa PricewaterhouseCoopers Oy tai sen palveluksessa työskentelevä auktorisoitu tilintarkastaja on toiminut tilintarkastajana 30.6.2018 päättyneellä tilikaudella.

- Ahtium Oyj ⁽¹⁾
- Alma Media Oyj
- Altia Oyj ⁽²⁾
- Appetit Oyj
- Asiakastieto Group Oyj
- Aspocomp Group Oyj
- Atria Oyj
- Biohit Oyj
- CapMan Oyj
- Cargotec Oyj
- Caverion Oyj
- Componenta Oyj
- DNA Oyj
- Etelä-Pohjanmaan Osuuspankki
- Evli Pankki Oyj
- Ferratum Oyj
- Fingrid Oyj
- Finnair Oyj
- F-Secure Oyj
- Harvia Oyj ⁽²⁾
- HKScan Oyj
- Honkarakenne Oyj
- Humppilan Osuuspankki
- Innofactor Oyj
- Jokioisten Osuuspankki
- Kamux Oyj

- Kerimäen Osuuspankki
- Kesko Oyj
- Kesälahden Osuuspankki
- Koitin-Pertunmaan Osuuspankki
- KONE Oyj
- Kosken Osuuspankki
- Laihian Osuuspankki
- Lemminkäinen Oyj ⁽³⁾
- Loimaan Seudun Osuuspankki
- Marimekko Oyj
- Mynämäen-Nousiaisten Osuuspankki
- Neste Oyj
- Niinijoen Osuuspankki
- Nixu Oyj ⁽²⁾
- Nokia Oyj
- Nordea Henkivakuutus Suomi Oy
- Nordea Kiinnitysluottopankki Oyj
- Nordea Rahoitus Suomi Oy
- Olvi Oyj
- Orava Asuntorahasto Oyj
- Oriola Oyj
- Orion Oyj
- Outokumpu Oyj
- Outotec Oyj
- Panostaja Oyj
- Pohjois-Karjalan Osuuspankki
- Pohjois-Savon Osuuspankki
- Polvijärven Osuuspankki
- Ponsse Oyj
- Posti Group Oyj
- Pöyry Oyj
- Ramirent Oyj

- Rantasalmen Osuuspankki
- Raute Oyj
- Rymättylän Osuuspankki
- Sanoma Oyj
- Silmäasema Oyj
- Soprano Oyj
- SRV Yhtiöt Oyj
- Stora Enso Oyj ⁽⁴⁾
- Sulkavan Osuuspankki
- Sunborn London Oyj
- Suomen Asuntohypopankki Oy
- Suomen Hypoteekkiyhdistys
- Suur-Savon Osuuspankki
- Teollisuuden Voima Oyj
- Tieto Oyj
- Tuusniemen Osuuspankki
- Työttömyysvakuutusrahasto
- UPM-Kymmene Oyj
- Valion Keskinäinen Vakuutusyhtiö
- Valmet Oyj
- Vihannin Osuuspankki
- Viking Line ABP
- Wärtsilä Oyj Abp
- YIT Oyj

1) Osake on poistunut Nasdaq Helsingistä 2018

2) Listautunut 2018

3) Sulautunut YIT Oyj:hin 2018

4) PwC on valittu tilintarkastajaksi tilikaudelle 2018

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

Liite 3: Taloudelliset tiedot

Taloudelliset tiedot toiminnan laajuudesta

PwC Suomen kokonaisliikevaihto oli 30.6.2018 päättyneellä tilikaudella 150,7 miljoonaa euroa, joka jakaantuu seuraavasti:

	2018 M€	2017 M€
Tulot yleisen edun kannalta merkittävien yhteisöjen ja yhteisöjen, jotka kuuluvat konserniin, jonka emoyritys on yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö, tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteisestä tilintarkastuksesta	31,6	28,6
Tulot muiden yhteisöjen tilinpäätösten ja konsernitilinpäätösten lakisääteistä tilintarkastuksesta	34,6	33,4
Tulot sallituista muista kuin tilintarkastuspalveluista yhteisöille, joiden tilintarkastuksen tilintarkastusyhteisö suorittaa	35,7	32,3
Tulot muille yhteisöille suoritetuista muista kuin tilintarkastuspalveluista	48,8	40,9
Yhteensä	150,7	135,2

Yhtiön taloudelliset tiedot kerrotaan laajemmin tilinpäätöksessä, joka on julkaistu PwC Suomen internetsivuilla www.pwc.fi.

Johdanto	3
Strategia ja johtaminen	4
Hallinto ja organisaatio	5
PwC-ketju	10
Laatua koskevat johdon velvoitteet ja vastuut	11
Eettiset vaatimukset	13
Asiakassuhteiden ja yksittäisten toimeksiantojen hyväksyminen ja jatkaminen	16
Henkilöresurssit	17
Toimeksiannon suorittaminen	18
Seuranta ja laadun jatkuva parantaminen	20
Liite 1: PwC-ketjuun kuuluvat EU/ETA-alueen tilintarkastusyhteisöt ja ammattiaan yksin harjoittavat tilintarkastajat	22
Liite 2: Yleisen edun kannalta merkittävät yhteisöt	24
Liite 3: Taloudelliset tiedot	25

PricewaterhouseCoopers Oy, PL 1015 (Itämerentori 2), 00101 Helsinki. Puhelin 020 787 7000.

PwC Suomi:

PwC auttaa yrityksiä kasvamaan, toimimaan tehokkaasti ja raportoimaan luotettavasti jatkuvasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Apunasi on Suomessa yli 1 100 asiantuntijaa ympäri maan. Palveluitamme ovat liikkeenjohdon konsultointi, yritysjärjestelypalvelut, veroneuvonta, lakipalvelut, riskienhallinta sekä tilintarkastus- ja muut varmennuspalvelut. Tarkoituksenamme on rakentaa yhteiskuntaan luottamusta ja ratkaista asiakkaidemme merkittävimpiä ongelmia. Lisää tietoa: www.pwc.fi. Twitter: @PwC_Suomi.

PwC toimii 158 maassa yli 250 000 asiantuntijan voimin. Nimi PwC viittaa PwC-ketjuun ja/tai yhteen tai useampaan sen jäsenyritykseen, joista jokainen on oma itsenäinen yhtiö. Lisää tietoa: www.pwc.com/structure.